

Kerkgebouwen in de missionaire parochie

“Breekt deze tempel af en in drie dagen zal Ik hem doen herrijzen.”

Joh. 2, 19

mei 2024

Bisdome **Breda**

Inhoud

Voorwoord	3
Kerkgebouwen in de missionaire parochie	4 - 5
I. Het reguliere gebruik van kerkgebouwen	6 - 9
Procedure herbestemming kerkgebouwen	10 - 11
II. Pastorale aspecten bij sluiting en onttrekking aan de eredienst	12 - 13
III. Zakelijke aspecten na sluiting van een kerk (vervreemding)	14 - 17
IV. Herbestemming liturgische voorwerpen en kerkelijk kunstbezit	18 - 20
V. Herinrichting kerkgebouwen	21 - 22
Tot slot	23

Uitgave Bisdom Breda 2024

Foto's:

Frank van der Linden p. 1,2,7,8-9,11,22-23

Bisdom Breda p.4-5, 12-17

DCKK p.18-19,20

Unsplash p.22-23;

Ten geleide

In december 2019 heeft het bisdom Breda een brochure gepubliceerd met betrekking tot de herinrichting of herbestedding van kerkelijke gebouwen in het bisdom. Sinds de publicatie van die brochure is er veel gebeurd.

Alle parochiebesturen hebben, ondersteund door de Diocesane Commissie Kerkelijke Gebouwen, een “zienswijze gebouwenplan” (kortweg: gebouwenplan) opgesteld en dit ter goedkeuring aan het bisdom voorgelegd.

Elk gebouwenplan bevat voorgenomen besluiten over het behoud of de afstoting van kerkelijke gebouwen. De implementatie ervan is maatwerk: het heeft in elke parochie een eigen dynamiek en een eigen tijdslijn. Toch zijn er gemeenschappelijke kaders waarbinnen elke parochie kan en moet opereren. De nieuwe brochure die u thans aangereikt wordt, wil een richtsnoer en naslagwerk zijn bij het uitvoeren van het parochieel gebouwenplan, met name bij herbesteddingen.

Het herbestedden van kerkgebouwen heeft een pastorale en een zakelijke kant, die nauw met elkaar verbonden zijn. Dit wordt schematisch weergegeven op p. 8 en daarna in meer detail toegelicht. Allereerst wordt (nogmaals) aandacht gevraagd voor de korte uiteenzetting van vicaris-generaal dr. N.M. Schnell over kerkgebouwen in de missionaire parochie, die ons herinnert aan de reden waarom wij keuzes (moeten) maken op het gebied van gebouwen. We doen dat, om gehoor te kunnen geven aan de roepstem van de Heer, die ons vraagt om op weg te gaan en zijn Evangelie te verkondigen, ook buiten de gebaande paden.

Breda, 4 april 2024

✠ Mgr. dr. J.W.M. Liesen
Bisschop van Breda

Kerkgebouwen in de missionaire parochie

In de zomer van 2021 heeft bisschop Liesen een visietekst voor het bisdom Breda geschreven. In deze visietekst beschrijft de bisschop voor welk beleid hij de komende jaren wil staan. De tijden zijn namelijk sterk veranderd en dat vraagt om een andere en nieuwe aanpak van het pastoraat.

De christelijke maatschappij bestaat niet meer en we zijn geen brede volkskerk meer, maar een kleine geloofsgemeenschap. We kunnen niet meer doen wat we altijd gedaan hebben. Financieel niet, maar ook niet qua menskracht. Vele jaren waren vrijwilligers de motor van parochieactiviteiten, maar het vrijwilligerskader is sterk vergrijsd. Wat de gebouwen betreft leven we in een veel te ruime jas. We onderhouden grote kerkgebouwen waarin op zondag soms maar 30 tot 60 mensen samenkomen.

In de visietekst geeft bisschop Liesen aan dat de missie de komende jaren centraal zal komen te staan. We worden opgeroepen om letterlijk en figuurlijk naar buiten te treden en mensen “leerlingen” van Jezus te maken, dat wil zeggen hen de vriendschap van Jezus leren ontdekken en ervaren. We zullen in de toekomst anders Kerk-zijn: minder institutioneel en meer relationeel; minder onderhoudend pastoraat en meer missionair pastoraat. Deze nieuwe vorm van Kerk-zijn vraagt ook om een andere organisatie. Met een Bijbels beeld: “Nieuwe wijn (missie) in nieuwe zakken (organisatie)”. Dit vraagt om een “pastorale bekering”. We moeten leren op een andere manier Kerk te zijn en dus ook op een andere manier te werken. Dat is niet eenvoudig.

Bij het nadenken wat we voor onze missie nodig hebben, komen ook de kerkgebouwen in beeld. De leden van de parochiebesturen hebben in samenspraak met de pastorale teams twee belangrijke vragen te beantwoorden:

-
- A large, colorful stained glass window is visible in the background, featuring geometric patterns and vibrant colors like red, yellow, and blue. The window is partially obscured by a white text box.
1. Bij het sterk teruglopen van de inkomsten en het toenemen van de kosten, om bijvoorbeeld aan een kerk groot onderhoud te verrichten, is de vraag: welke gebouwen kunnen we voor de toekomst behouden en van welke gebouwen moeten we, vaak met grote pijn, afscheid nemen? Deze eerste opdracht betreft het goede rentmeesterschap.
 2. Welke gebouwen hebben we voor de ontwikkeling van de Missionaire Parochie als geloofsgemeenschap überhaupt nodig? Ook als we de teruggang in kerkbezoek weten te keren, en vanwege de sterke vergrijzing zal het aantal kerkgangers de komende jaren nog wel blijven dalen, dan zullen nog niet meteen alle kerken weer volstromen. Naast kerkgebouwen zal er in de toekomst mogelijk meer behoefte zijn aan ruimtes waar mensen elkaar kunnen ontmoeten voor bijvoorbeeld geloofsgesprekken en allerlei vormen van verdieping. Hebben we deze ruimtes?

De problematiek van de gebouwen is urgent. Op korte termijn zullen soms grote en ingrijpende beslissingen genomen moeten worden. De ontwikkeling van de Missionaire Parochie is echter een zaak van de lange adem. Contouren van de nieuwe vorm van Kerk-zijn zullen pas gaandeweg duidelijker worden. Anders gezegd: een precieze blauwdruk voor de toekomst is er niet en zou ook niet werken. We moeten het oude loslaten zonder het nieuwe al te zien.

Hoe moeilijk misschien ook, het is wel Bijbels. Abraham verliet zijn geboortegrond om naar het beloofde land te gaan, zonder dat beloofde land al te kennen! Jezus vraagt van zijn leerlingen alles prijs te geven om het nieuwe honderdvoudig te kunnen ontvangen.

Jezus belooft ons overvloed als we Hem durven volgen. Dit vraagt, naast alle zakelijke afwegingen, bovenal om geloof en vertrouwen. Hier mogen we aansluiten bij het woord van Abraham dat de bisschop tot zijn wapenspreuk heeft gekozen: "God zal erin voorzien".

Breda, 31 mei 2023

Dr. N.M. Schnell,
vicaris-generaal

I. Het reguliere gebruik van kerkgebouwen

1. Het kerkgebouw is een **huis van God**, domus Dei. De kerk is een gewijde ruimte, bestemd voor de ontmoeting van God en mensen in de eredienst.
2. Als huis van God is de kerk een plaats van **gebed**: een plaats waar God wordt geloofd en geprezen, waar zijn Woord wordt gelezen en gehoord, waar mensen stil kunnen worden en kunnen danken, en waar zij aanspreekbaar willen zijn voor God. Het is de plaats waar **Christus aanwezig** is in het H. Sacrament. Het is de plaats waar de H. Eucharistie wordt gevierd, waar met sacramenten en rituelen belangrijke momenten in het leven gemarkeerd worden, en van waaruit mensen **gezonden worden** om hun christelijke roeping in de wereld gestalte te geven.
3. Tot de categorie “kerkgebouw” of “gewijd gebouw” behoren:
 - a. de **parochiekerk**: een kerkgebouw waar de liturgie van de Kerk in haar volheid wordt gevierd, met een vaste zondagse (en waar mogelijk ook doordeweekse) viering van de Eucharistie. Het is de aangewezen plek voor de viering van het Paastriduüm, de Eerste H. Communie en het H. Vormsel; er vinden huwelijken en uitvaarten plaats; er is gelegenheid voor het Sacrament van Boete en Verzoening en de kerk is regelmatig open voor persoonlijk gebed.

b. de kerk: een kerkgebouw waar op zondag (of zaterdagavond) zo mogelijk Eucharistie wordt gevierd, maar waar geen volledig liturgisch aanbod wordt verzorgd (bv. niet het Paastriduüm). Er kunnen doordeweekse vieringen, huwelijk en uitvaarten plaatsvinden; zo mogelijk is de kerk geregeld open voor persoonlijk gebed.

c. de kapel: een kerkgebouw dat zich van de kerk onderscheidt doordat er geen viering van de zondag plaatsvindt (ook niet op zaterdagavond).

In zowel de parochiekerk, de kerk als de kapel wordt het H. Sacrament in het tabernakel bewaard.

d. de devotiekapel: een openbaar toegankelijke, gezegende plaats, waar gelegenheid is voor persoonlijk gebed. Er is geen tabernakel en er worden geen vieringen gehouden.

4. De parochie als rechtspersoon is **eigenaar** van het kerkgebouw. De parochie wordt bestuurd door het parochiebestuur, onder voorzitterschap van de pastoor. Het parochiebestuur is voor het **gewoon en buitengewoon beheer** van het kerkgebouw gehouden aan het Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie (**ARBP**) en aan de Diocesane Regelingen van het betreffende jaar.

Ook van belang is de **Richtlijn onderhoud kerkgebouwen, d.d. 3 juni 2022** (gepubliceerd in de Diocesane Regelingen), alsmede de brief van de econoom aan de parochiebesturen inzake de jaarlijkse begroting in relatie tot het onderhoud van kerkgebouwen, **d.d. 23 juni 2023**.

5. In een kerkgebouw of kapel kunnen **geen activiteiten plaatsvinden die niet passen bij het gewijde karakter** van het gebouw. Een kerkruimte is niet bestemd voor bijvoorbeeld sociale activiteiten of activiteiten gericht op fondsenwerving voor de parochie. Wel kunnen er activiteiten plaatsvinden die direct in het verlengde liggen van de liturgie, zoals orgelconcerten.

6. Met enige regelmaat wordt aan parochies gevraagd of zij hun kerkgebouwen incidenteel of langdurig **beschikbaar willen stellen voor vieringen van protestantse** of andere christelijke gemeenschappen, die in hun eigen traditie de kerk niet als gewijde ruimte beschouwen. **Parochiekerken** komen hiervoor **niet** in aanmerking; andere rooms-katholieke kerkgebouwen uitsluitend na goedkeuring van de bisschop en onder enkele nadere voorwaarden:
 - a. het altaar en priesterkoor mogen niet worden gebruikt;

 - b. het H. Sacrament wordt onder verantwoordelijkheid van de pastoor vooraf uit de kerk verwijderd;

 - c. in de gewijde ruimte wordt geen koffie of thee e.d. genuttigd.

Wanneer de vraag afkomstig is van een Orthodoxe Kerk, zijn er – na goedkeuring van de bisschop – ruimere mogelijkheden, gelet op de grotere verwantschap tussen de Orthodoxe Kerken en de Rooms-Katholieke Kerk op het gebied van o.a. gewijde ambten en sacramenten.

Deze paragraaf is een sterk ingekorte weergave van:

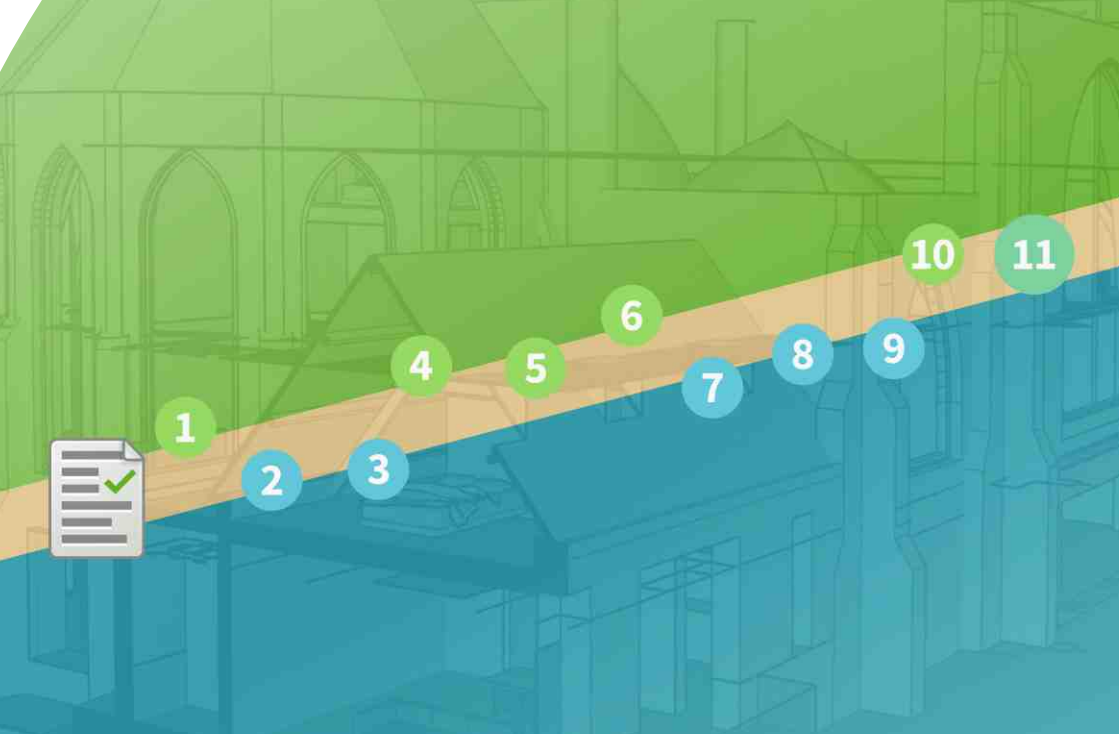
- De pastorale brief van mgr. Liesen over de zorgvuldige omgang met onze kerkgebouwen, verschenen op Witte Donderdag, 29 maart 2018 en gepubliceerd in *Analecta Supplement 2013-2019*, p. 231-242;
- De *Richtlijnen voor het langdurig gebruik van een kerk door een ander kerkgenootschap dan de eigenaar van het kerkgebouw*, uitgevaardigd op 29 april 2021 en gepubliceerd in *Analecta 2021*, p. 94-99.

Zie ook:

- De brief *Kerk, Eucharistie en priesterschap* van de Nederlandse bisschoppen, 8 april 2008, uitgegeven in de serie *Bisschoppelijke Brieven* (juni 2008);
- *Het kerkgebouw als getuige van de christelijke traditie. Uitgangspunten van beleid voor kerkgebouwen*, beleidsnota van de Nederlandse bisschoppenconferentie d.d. 26 september 2008, gepubliceerd in *Liturgische Documentatie 13* (2016), p. 202-219.

Procedure herbestemming kerkgebouwen

1. **Pastoraal:** parochiebestuur neemt besluit tot kerksluiting en vraagt schriftelijke instemming bisschop – zie II.a
2. **Zakelijk:** bisdom geeft opdracht tot opstellen bidbook – zie III.d t/m f
3. **Zakelijk:** proces van oriëntatie op herbestemming kerkgebouw begint
4. **Pastoraal:** bisschop hoort de priesteraad – zie II.b
5. **Pastoraal:** parochiebestuur hoort de parochianen – zie II.d
6. **Pastoraal:** nadere afstemming met bisschop, waarna sluiting van de kerk voor de eredienst
7. **Zakelijk:** machtigingsaanvraag door parochiebestuur om kerkgebouw te mogen vervreemden – zie III.g
8. **Zakelijk:** bisschop hoort DREA en kathedraal kapittel – zie III.h
9. **Zakelijk:** schriftelijke bisschoppelijke machtiging voor vervreemding kerkgebouw – zie III.i
10. **Pastoraal:** schriftelijke onttrekking van kerkgebouw aan de eredienst door bisschop – zie II.i

11. **Pastoraal/zakelijk:** herbestemming kerkinventaris d.m.v. herbestemmingslijst, met bisschoppelijke machtiging – zie III.j

N.B.: De pastorale en zakelijke aspecten van de herbestemming zijn nauw verweven. Het gaat hier niet om parallelle processen, maar om één proces met pastorale en zakelijke elementen.

Gebruikte afkortingen

- **ARBP** = Algemeen Reglement voor het Bestuur van een Parochie
- **BKK** = Beoordelingscommissie voor Kerkbouw en Kerkelijke Kunst
- **CIC** = Codex Iuris Canonici, het Wetboek van Kerkelijk Recht
- **DCKG** = Diocesane Commissie Kerkelijke Gebouwen
- **DCKK** = Diocesane Commissie Kerkelijk Kunstbezit
- **DREA** = Diocesane Raad voor Economische Aangelegenheden

II. Pastorale aspecten bij sluiting en onttrekking aan de eredienst

- a) Het parochiebestuur legt een voorgenomen besluit met toelichting voor aan de bisschop.¹
- b) De bisschop vraagt advies aan de **priesterraad** (can. 1222 §2 CIC) en bespreekt het voorgenomen besluit met het parochiebestuur. Naar aanleiding van dit gesprek kan het voorgenomen besluit worden bijgesteld.
- c) Het parochiebestuur vraagt de instemming van de bisschop om parochianen te informeren over het (eventueel bijgestelde) voorgenomen besluit.
- d) Met schriftelijke instemming van de bisschop zorgt het parochiebestuur voor goede informatie over het voorgenomen besluit aan de parochianen. Parochianen moeten **minstens tweemaal** gelegenheid krijgen om **geïnformeerd en gehoord** te worden over de plannen. Van deze bijeenkomsten worden verslagen gemaakt (met presentielijsten). Het parochiebestuur documenteert de verslagen en de reacties van parochianen.
- e) Nadat parochianen zijn gehoord richt het parochiebestuur een officieel verzoek aan de bisschop om de kerk voor de eredienst te mogen **sluiten**.

Indien de input van parochianen/belanghebbenden om bijstelling van het voorgenomen besluit vraagt, wordt eerst met de bisschop overlegd.

- f) De bisschop maakt zijn instemming met de sluiting kenbaar in een **brief** aan het pastoraal team en parochiebestuur, die tot taak hebben om de parochianen hierover te informeren.
- g) Er wordt een datum vastgesteld voor de laatste viering in de kerk, waarvoor de bisschop of één van de vicarissen uitgenodigd wordt.
- h) De schriftelijke akte van **onttrekking van de kerk aan de goddelijke eredienst** volgt ná de sluiting, op het moment dat het kerkgebouw definitief vervreemd wordt. Tot die tijd blijft het kerkgebouw een gewijde ruimte, waarin geen profane activiteiten kunnen plaatsvinden.
- i) Gestreefd wordt naar een zo kort mogelijke tijd tussen de sluiting van de kerk en de vervreemding van het gebouw.

¹Uit de kerkelijke jurisprudentie volgt dat binnen het kerkelijk recht voor **kerksluiting dezelfde inhoudelijke en procedurele vereisten** gelden als voor **onttrekking** van een kerk aan de eredienst. Anders gezegd: al bij het nemen van een voorgenomen besluit, en niet pas wanneer een onttrekking aan de eredienst concreet in beeld komt, moet er de grootst mogelijke aandacht zijn voor een gedegen onderbouwing van het besluit, voor het horen van belanghebbenden en de voorgeschreven gremia en voor het nauwkeurig vastleggen van alle stappen die genomen worden.

III. Zakelijke aspecten na sluiting van een kerk (vervreemding)

- a) Gedurende het gehele traject van herbestemming (en/of herinrichting) van een kerkgebouw dient het bestuur te zorgen voor het juist volgen van de diocesane procedures en voor het tijdig verkrijgen van de benodigde **machtigingen**, overeenkomstig art. 53 ARBP. Wanneer een kerkgebouw voor de eredienst gesloten is valt het **gebruik** niet langer uitsluitend onder het gewone beheer van het parochiebestuur maar is er sprake van **buitengewoon beheer**. Feitelijk betekent dit, dat voor elk tussentijds gebruik van het gebouw voorafgaand overleg met het bisdom nodig is.

- b) Wanneer een kerkgebouw moet worden herbestemd richt het parochiebestuur een commissie (cf. artikel 49 ARBP) op die de herbestemming gaat voorbereiden. Aan deze commissie wordt een lid van de Diocesane Commissie Kerkelijke Gebouwen (**DCKG**) toegevoegd, zijnde het DCKG-lid dat alle parochies in de betreffende pastorale zone bijstaat bij herbestemmingen.

Het parochiebestuur blijft verantwoordelijk voor de goede voortgang. Het DCKG-lid draagt er zorg voor dat de parochiële commissie en parochiebestuur op de hoogte zijn van de juiste diocesane procedures en de mogelijke ondersteuning door het bisdom.

De leden van de DCKG hebben ook onderling overleg en adviseren als collectief de Bisschop over een voorgenomen herbestemming.

- c) Het DCKG-lid is niet de vertegenwoordiger van het bisdom, maar is de intermediair tussen de parochie en derden, waaronder de gemeente. Het tijdig informeren van de gemeente over het proces van herbestemming is van belang met het oog op onder meer het verkrijgen van vergunningen.
- d) In opdracht van het bisdom wordt door een beëdigd en deskundig taxateur een **waardebepaling** opgesteld voor het te herbestemmen kerkelijk gebouw. De waardebepaling kan feitelijk pas plaatsvinden als een investeerder zijn plannen met de kerk kenbaar heeft gemaakt. Daar is immers ook zijn bieding op gebaseerd. Deze is ondersteunend voor de Diocesane Raad voor Economische Aangelegenheden (**DREA**) en het kathedraal kapittel om vast te stellen of financiële goedkeuring kan worden gegeven.
- e) Onder regie van de afdeling zakelijke dienstverlening van het bisdom wordt een **bidbook** opgesteld waarin alle informatie over het te herbestemmen gebouw wordt opgenomen (zie ook punt f). Met het bidbook worden kandidaat-kopers geïnformeerd over alle gegevens, voorwaarden en bepalingen die van belang zijn voor de herbestemming:

– **gegevens m.b.t. het gebouw en de grond:** o.a. bouwkundige staat, grootte van het perceel, resultaten van asbest- en bodemonderzoek, etc.

– **juridische informatie:** o.a. kwalitatief beding², publiek- en privaatrechtelijke verplichtingen (bv. erfdiensbaarheden, lopende huurcontracten), beperkingen vanwege monumentenstatus, etc.

– **kaders voor biedingen:** o.a. open bieding, deadline, benodigde documentatie (bv. globale planning voor herontwikkeling, bewijs van kredietwaardigheid) etc.

- f) Voordat een bidbook aan derden wordt aangereikt, dienen parochie en bisdom in te stemmen met de inhoud ervan. Daarna zorgt het DCKG-lid ervoor dat het bidbook bekend wordt bij mogelijke kandidaat-kopers. Hij of zij ondersteunt voorts het parochiebestuur in de besprekingen en onderhandelingen met kandidaat-kopers, gemeenten, projectontwikkelaars, aannemers e.a., en sluit de voortgang van het proces regelmatig kort met het bisdom.
- g) Wanneer het proces van herbestemming tot voltooiing komt en er een **waardige** nieuwe bestemming is gevonden, wordt **machtiging** aangevraagd voor de **vervreemding** van het gebouw. De machtigingsaanvraag dient vergezeld te gaan van de **concept-koopovereenkomst**.

²Dit “kwalitatief beding” is een kettingbeding, dat van koper op koper wordt doorgegeven en waarin aan de hand van beperkingen en uitsluitingen de mogelijkheden voor het (voormalig) kerkgebouw worden aangegeven. Het doel ervan is om onwaardig gebruik van het gebouw te voorkomen.

- h) Wanneer bij de overdracht van een kerkgebouw een som van meer dan **€ 200.000,-** gemoeid is, moeten de **DREA** en het kathedraal **kapittel** toestemming geven voor de transactie (can. 1292 §1 CIC).
- i) Bij de verleende bisschoppelijke machtiging krijgt het parochiebestuur de concept-koopovereenkomst terug. Deze is op elke pagina gewaarmerkt. Omwille van de geldigheid kan definitieve koopovereenkomst niet afwijken van de gewaarmerkte concept-koopovereenkomst. De verleende machtiging dient aan de definitieve koopovereenkomst te worden gehecht. Binnen zes weken na ondertekening moet aan het bisdom een afschrift van de definitieve koopovereenkomst worden toegestuurd.
- j) De **herbestemming van de goederen (inventaris)** uit de kerk – liturgische voorwerpen, kunst, banken en andere interieurstukken – verloopt volgens de procedure in paragraaf IV van deze brochure.

De procedure voor herbestemming/vervreemding van kerkgebouwen kan ook bij de vervreemding van niet-gewijde kerkelijke gebouwen zoals pastorieën worden toegepast. In elk geval is ook daarvoor bisschoppelijke machtiging vereist (art. 53.1c ARBP).

Na sluiting van een kerkgebouw:

IV. Herbestemming liturgische voorwerpen en kerkelijk kunstbezit

1. Het parochiebestuur gaat aan de hand van het meest recente **inventarisatierapport** van de Diocesane Commissie Kerkelijk Kunstbezit (DCKK) na of alle in dit rapport vermelde objecten in de gesloten kerk aanwezig zijn. Het parochiebestuur kan deze praktische taak aan een commissie delegeren, overeenkomstig artikel 49 ARBP, maar blijft te allen tijde zelf eindverantwoordelijk voor het gehele traject van herbestemming van liturgische voorwerpen en kerkelijk kunstbezit.

2. Aan de hand van het inventarisrapport wordt door het parochiebestuur in overleg met het pastoraal team vastgesteld:
 - a.** Welke objecten men voor de parochie wenst te behouden. Objecten die behoren tot de kerncollectie dienen in elk geval in eigendom van de parochie te blijven;

 - b.** Welke objecten men naar een andere parochie binnen of buiten het bisdom wil verplaatsen;

 - c.** Welke objecten men naar het diocesaan depot van kerkelijk kunstbezit wil verplaatsen omdat men hiervoor geen herbestemming heeft, maar die wel kunst-, cultuur- dan wel historische waarde vertegenwoordigen waardoor behoud wenselijk is.

3. Aan het inventarisrapport worden toegevoegd de verzoeken van (parochiële) instellingen of cultuurhistorische organisaties enzovoorts, die bepaalde objecten willen overnemen/in bruikleen willen ontvangen, en die het parochiebestuur zou willen honoreren.

4. Zodra het overzicht van bovenstaande acties (inventarisatie objecten + voorgestelde of gewenste verplaatsing/herbestemming + verzoeken van instellingen en organisaties) beschikbaar is, neemt het parochiebestuur contact op met de **Herbestemmingscommissie** van het bisdom (i.c. diaken Egbert Bornhijm, e-mail: ebornhijm@bisdombreda.nl, tel. 076 5223444). Deze afspraak houdt in:

De Herbestemmingscommissie komt op locatie en bespreekt, aan de hand van het complete overzicht, met een vertegenwoordiging van het parochiebestuur (waaronder in elk geval de pastoor-voorzitter) welke voorgenomen bestemming de objecten krijgen en hoe dit **praktisch** dient te geschieden. Dit wordt vastgelegd in de zogenoemde 'herbestemmingslijst'.

5. Na afstemming ter plaatse met de Herbestemmingscommissie vraagt het parochiebestuur een bisschoppelijke **machtiging** aan voor de voorgenomen herbestemmingen.

6. Het parochiebestuur draagt zorg dat na het verlenen van de bisschoppelijke machtiging zo spoedig mogelijk, maar in elk geval binnen de termijn genoemd in de machtiging, daadwerkelijke uitvoering wordt gegeven aan de gemaakte afspraken over de herbestemming van objecten. Daarbij wordt registratie gehouden van de overdracht onder vermelding van de datum en een ondertekend bewijs van ontvangst en overdracht. Deze registratie wordt in het parochiearchief bewaard.

N.B.:

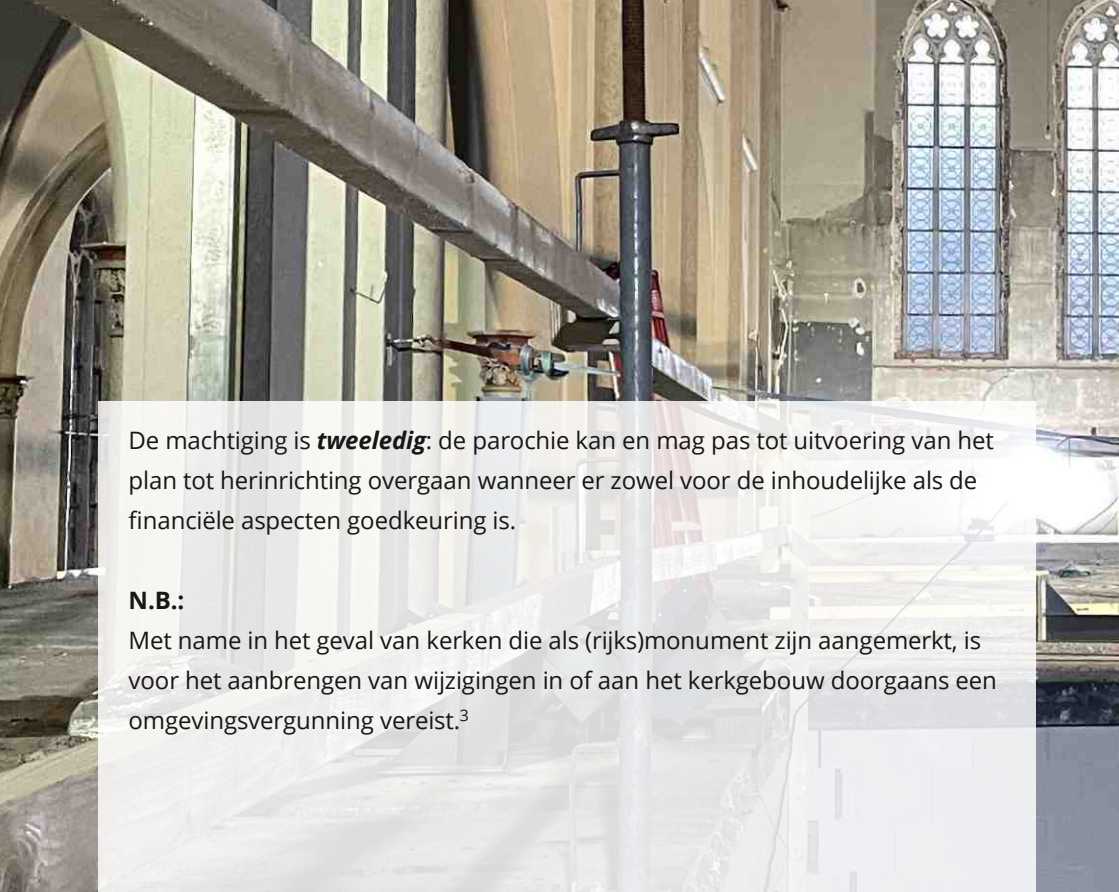
- Naast het inventarisatierapport van de DCKK beschikt het parochiebestuur overeenkomstig artikel 34 ARBP ook over een actuele lijst van andere onder zijn beheer staande roerende zaken van bijzondere waarde. Voor zover deze goederen afkomstig zijn uit de gesloten kerk, moeten deze ook worden meegenomen in de herbestemmingslijst waarvoor bisschoppelijke machtiging wordt verleend (zie artikel 53.1e ARBP).
- Over het schenken of in bruikleen geven van delen van het parochiearchief dienen afzonderlijk afspraken te worden gemaakt met het bisdom. Parochieboeken (doop-, vormsel-, huwelijks- en begraafplaatsregisters) kunnen nooit worden vervreemd.

V. Herinrichting kerkgebouwen

In sommige – niet alle – kerkgebouwen is er de mogelijkheid om door **herinrichting** te komen tot een profane ruimte en een duidelijk onderscheiden gewijde ruimte binnen hetzelfde gebouw. Hiervoor is een bisschoppelijke **machtiging** vereist (art. 53.1f ARBP).

De oorspronkelijke gewijde ruimte wordt **verkleind** en er wordt een geluiddichte, niet-transparante **scheidingswand** aangebracht. De ene nieuw ontstane ruimte blijft bestemd voor liturgische vieringen, met een passend bankenplan; de andere nieuw ontstane ruimte wordt door de bisschop aan de eredienst onttrokken. Deze profane ruimte kan vervolgens benut worden voor pastorale en sociale activiteiten, die catechetisch, evangeliserend of diaconaal van aard zijn, of anderszins gericht op kerkopbouw. In een enkel geval is ook verhuur of vervreemding van de profane ruimte mogelijk, waarbij op deze ruimte een kwalitatief beding van toepassing wordt verklaard om onwaardig gebruik te voorkomen.

Herinrichting vraagt om een zorgvuldige afweging van de bouwkundige en pastorale (on)mogelijkheden en biedt niet in alle omstandigheden een uitkomst. Wanneer een parochiebestuur een machtigingsaanvraag voor herinrichting indient, laat de bisschop een **onderzoek** uitvoeren naar de financiële, pastorale en bouwtechnische aspecten van het plan, alsmede naar de implicaties ervan voor liturgie, akoestiek, enzovoorts. Hiertoe wordt onder meer het advies gevraagd van het econoomaat van het bisdom en van de diocesane Beoordelingscommissie voor Kerkbouw en Kerkelijke Kunst (**BKK**).

De machtiging is **tweetedig**: de parochie kan en mag pas tot uitvoering van het plan tot herinrichting overgaan wanneer er zowel voor de inhoudelijke als de financiële aspecten goedkeuring is.

N.B.:

Met name in het geval van kerken die als (rijks)monument zijn aangemerkt, is voor het aanbrengen van wijzigingen in of aan het kerkgebouw doorgaans een omgevingsvergunning vereist.³

³Bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning is de burgerlijke overheid gehouden aan artikel 16.58 van de Omgevingswet:

“1. Voor zover de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft op een rijksmonumentenactiviteit en het rijksmonument of voorbeschermde rijksmonument een kerkelijk monument is als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet, neemt het bevoegd gezag pas een beslissing na overleg met de eigenaar.

2. Voor zover het gaat om een beslissing waarbij wezenlijke belangen van het belijden van de godsdienst of levensovertuiging in dat monument in het geding zijn, beslist het bevoegd gezag alleen in overeenstemming met de eigenaar.”

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze brochure kunt u zich wenden tot de afdeling zakelijke dienstverlening van het bisdom, telefonisch op werkdagen tussen 08.30 uur en 12.30 uur via 076 – 522 34 44, of via e-mail: lblom@bisdombreda.nl.

Aan allen die, in het bijzonder vanuit de parochies en de Diocesane Commissie Kerkelijke Gebouwen, hebben bijgedragen aan de totstandkoming van deze brochure een hartelijk woord van dank.

